

Nagyvárad Estilap

Szerkesztőség:
Károly herceg-utca 6. sz.

Szerkesztésért felelős:
MARTON MANÓ
főszerkesztő

X. évfolyam
216. szám

Kiadóhivatal:
HEGEDŰS HIRLAPIRODA
Bul. Reg. Ferdinand

Oradea—Nagyvárad
Szombat, 1928. szept. 22.

Bogdan Ionescu. az új prefektus megérkezett és ma reggel már át is vette hivatalát

A nagyváradai prefektusi szék betöltése körül, amint ismeretes, az utóbbi napokban széles kavargás volt. Már befejezett tényként emlegették Bogdan Ionescu jogakadémiai dékán kinevezését, megérkezett a hivatalos bukaresti távirat is, amikor egyszerre több

prefektusjelölt neve került kombinációba. A különös helyzetnek ma reggelre véget vetett az új prefektus, Bogdan Ionescu személyes megérkezése, aki Bancilla Joan dr kamarai képviselővel tegnap kelt utra Bukarestben.

Bogdan Ionescu Nagyvárad

és Biharmegye új prefektusa ma reggel 9 órakor megjelent a megyeházán és elfoglalta hivatalát

minden különösebb külsőségek nélkül.

A kolozsvári kommunista-pör izgalmas napja

Kahána Mózes költő felesége szenzációs vallomást tett

Kolozsvárról telefonálja tudósítónk: A kommunista-perben a tegnapi tárgyalás szenzációja Kahána Mózesné vallomása volt. Az ismert ultramodern költő felesége azzal a váddal terhelten került a hatóság elé, hogy külföldi kommunistákkal összeköttetést tart fenn. Kahána Mózesné vallomásában egészen részletesen nyilatkozott az ellene emelt vádról. Beszédét a hadbíróság rendkívüli figyelemmel hallgatta végig.

— Azért kerültem a vádlottak padjára — mondotta Kahána Mózesné, — mert

Chendi sziguranca-inspektor kéziratomban egy levelet talált, amelyben egy egészen ártatlan kitétel olvasható, az, hogy: bizonyos Klein Lajos reám vonatkozólag azt írja, hogy a külföldi körök megvannak elégedve a működéssel.

— Ez rám nézve semmiféleképpen sem kompromittáló, mert a levelet nem nekem írták és nem is tudom ki írta? Az igazi ok azonban, amiért ide hurcoltak és amiért esztendő óta állandóan zaklatnak, az, hogy

felesége vagyok Kahána Mózesnek, az írónak, a gondolkodónak, akit politikai meggyőződéséért három esztendőre elítéltek.

— Két és fél esztendővel ezelőtt férjemet elfogták és Nagy-szebenbe kísérték.

Januárban volt egy éve, hogy ott, a börtönben keresztül lötték a lábát, állítólag azért, mert szökést akart megkísérelni.

Szerencsétlen férjem lábát amputálni kellett. Ezután tárgyalásra került az ügye: háromévi fegyházra ítélték.

— Férjemet Doftanára száll-

ították, ahol a többi börtönlakóval együtt éhségstrájkot kezdett. Most én, mint a szerencsétlen ember hitvestársa s két gyermekének anyja, természetesen

minden erőmből igyekeztem azon, hogy sorsán segítsek.

Arra gondoltam, hogy valamilyen intervencióval kiszabadítom férjemet. Megkerestem tehát a külföldi írókat, férjem kollégáit és őket kértem meg közbenjárásra. Aradi Viktor, a kinek összeköttetései voltak külföldi írókkal, elvállalta a közvetítést. Így kerültem összeköttetésbe egy Klein Lajos nevű bécsi íróval, aki aradi utján válaszolt is levelemre.

— Ezt a levelet talalta meg nálam Chendi inspektor. És mikor minden tiltakozásom ellenére kéziratomban megmotozta, magához vette diszkrét jellégű családi leveleimet és azokat is a büntető iratokhoz csatolta.

— Ismétlem, egyetlen bűnöm az, hogy Kahána Mózesnek vagyok a felesége.

Rablótámadás a Püspök-fürdőben

Özv. dr Mayer Lászlóné a Söhajok-utján megtámadta és kirabolta egy hájói fiú

Vakmerő rablótámadás történt tegnap délután 4 órakor a Püspök-fürdőben dr Mayer Lászlóné, a volt városi tisztifőorvos özvegye ellen. A ragyogó napfényes időben, az uriaszony barátnői társaságban sétált a Püspök-fürdő gyönyörű fásorán, az ugynevezett Söhajok-utján, amely a fürdő parkjából a dombok felé visz. A

fürdőben, a szép idő ellenére, kevesen voltak. Egészen gyanútlanul diskurálgatott dr Mayer Lászlóné a társaságával, amikor egyszerre lemaradt a többiektől és levelet kezdett olvasni.

A társaság többszáz lépé nyire előre ment, Mayer Lászlóné pedig észre sem vette, hogy hátulról egy gyanus alak

közeledik feléje. Fialat gonosz-képű suhanc ugrott ki egy utszéli bokorból és

a kezében lévő hatalmas doronggal teljes erejéből rávágott az uriaszonyra, aki felsikoltott és egy pillanatra elvesztette az eszméletét. Ezt a pillanatot használta fel a támadó arra, hogy

kiragadja az uriaszony kezéből a táskát, amelyben 15.000 lej volt és elszaladjon vele. Néhány perc alatt nyomtalanul eltűnt a sűrű erdőben.

Dr Mayer Lászlóné, amikor magához tért, sikoltozni kezdett, mire a társaság messze, elől sétáló tagjai hozzárohantak. Azonnal a csendőrségre mentek, ahol jelentették az esetet a járásörmeisternek.

Dr Mayer Lászlóné ezután autóra ült és egyenesen a nagyváradai rendőrségre tartott, ahol szintén panaszt emelt az ismeretlen egyén ellen. Ennek az azonnali intézkedésnek köszönhető, hogy a nagyváradai rendőrség és a püspökfürdői csendőrség

máris nyomra akadt.

Megállapították, hogy a vakmerő rablást

Ardelean György hájói gazdaember fia követte el,

egy vásott suhanc, akivel már eddig is nagyon sok baj volt és akire magaviselete miatt a csendőrség már régóta gyanakodott.

A rablót azonban mostanáig nem sikerült kézrekeríteni. Ardelean György nyomtalanul eltűnt a fürdőt határoló erdőségekből. A csendőrség teljes erővel keresi és szinte bizonyos, hogy a fiatal utonálló még a mai napon hurokra kerül.

Janovics

egyszerre nem játszhatik két színházban

A polgármesterhez ma leirat érkezett a szépművészeti minisztériumból. A leirat közli a polgármesterrel, hogy Janovics Jenő egyszerre csak egy város színházában játszhatik. Janovics Jenő csak azzal a feltétellel kapott koncessziót az erdélyi színházakra, hogy felváltva tarthat előadásokat egyik vagy másik városban. A miniszter — mint a leirat közli, — nem akceptálta Janovics Jenőnek párhuzamos előadások engedélyezésére benyújtott legutóbbi kérvényét.

SPORT

Elfogadta a Comitetul Regional az egyesületek megállapodását

A Comitetul Regional tegnap esti rendkívüli közgyűlésén be- választotta a Comitetulba két tagot, továbbá megválasztották az új FBA-t és a fegyelmi bizottság elnökét. Amint tegnapi számunkban megírtuk, az egyesületek már kész lisztával járultak a Comitetul Regional elé, mely teljes egészében elfogadta a jelöltjeit. A választás eredménye a következő:

FBA elnök: Török Andor. Tagjai: Stekli Emil, Jancsó Béla, Szabados Ernő. Póttagok: Fekete József, Szántó.

Fegyelmi bizottság: Elnök: Simoc Gusztáv. Póttag: Ungeri-der Emil. Comitetul Regional tagok: Krausz Ernő és Szilágyi.

A fegyelmi bizottság tegnap esti ülése elmaradt.

Közések eredményét ?

Kik találják el a vasárnapi mér-

Heti pályázatunkon a következő kérdések szerepelnek: Mi lesz a Törökvs—NSC; NAC—Makkabea; Berlin—Budapest és magyar—cseh profi-válogatott meccsek eredménye? Jutalmaink a következők: 1. díj. Öt Pestihirlap-könyv. 2. Mozijegy. 3. Egy sport-almanach. 4. Három Tolnai könyv. 6. 7. egy-egy jegy a NAC—Törökvs bajnokira. A pályázatokat legkésőbb szombat estig kell a Hegedűs hírlapirodába behozni.

Élénk érdeklődés kíséri a vasár- napi mérkőzéseket.

Vasárnap ismét két mérkőzést játszanak Váradon. Az egyiket délután a Rhédeykerti pályán, a másikat délelőtt a Károly-pályán. Míg az előbbinek a kimenetele nyílt, addig az utóbbinak határozottan a NAC a favoritja. Annak ellenére, hogy a Makkabea a le- szerelt játékosainak sorompóba- lépésével rendkívül megerősödött, a NAC két gólkülönbségű győ- zelme várható. A Törökvs—NSC mérkőzés is igen érdekesnek ígérkezik. Különös pikantériája, hogy a szalontaiak saját pályájukon sorra verték összes ellenfe- leiket és csak a váradai pályán

nem bírják igazi formájukat ki- játszani. — Ez különösen ambi- cionálja a szalontaiakat, mert vég- re bebizonyíthatják, hogy nem- csak otthon tudnak játszani, ha- nem idegenben is. A Törökvs az NSC mérkőzést pontban felhárom órákor, míg a NAC—Makkabea- meccset fél 11 órákor kezdik. Bi- rókat ma este delegálnak. A helyárok mindkét mérkőzésen rendkívül mérsékeltek.

○ Szeptember 30-án valószínű- leg a Jiul játszik Nagyváradon. Illetékes helyen arról értesül- tünk, hogy a Törökvs tárgyalás- ban áll a Jiullal. A Jiul az orszá- gos bajnokság második helyezettje és a multkoriban kétszer egymás- után megverte az országos bajnok Colteát. Bátran állíthatjuk, hogy a Jiul ma az ország legjobb csa- pata. Lehozatalával a Törökvs hatalmas sikert érhet el.

○ Az Egyetértés vasárnap dél- előtt fél 11 órákor választmányi ülést tart a Katolikus Körben.

○ Az Amatőr vasárnap délelőtt tartja rendkívüli közgyűlését. A közgyűlés keretében mondják ki valószínűleg, hogy az Amatőr a románhangzású „Crisana” nevet veszi fel.

○ Weisz Imre, a NAC ifj. te- hetséges játékosa, hosszús beteg- ségéből felépült és rövidesen el- foglalja posztját.

○ Rotschild Miksa, a NAC má- sodik csapatának intőzője, felkéri az összes I. b. játékosokat, hogy vasárnap reggel 10 órákor a Tö- rekvs I-b ellen megjelenni szí- veskedjenek.

Tűzbrigád — Filmpalace
Tűzbrigád — Filmpalace
Tűzbrigád — Filmpalace
Tűzbrigád — Filmpalace
Tűzbrigád — Filmpalace

* Borsalino kalapok bélyessel 900 leiert Hollós uridivat üzlet- ben.

ÁTOKHAJÓ

Tengeri dráma szombattól az Apolló és Atlantikban

Szombaton lesz a bérlet- jelentkezések utolsó ha- tárideje

Az idei színházi évadra a bérletkötések ideje szombaton délután lejár. Az eddigi jelent- kezések után ítélve a színház- nak minden egyes bérleti elő- adásán olyan zsúfolt nézőterre van kilátás, hogy alig fog kü- lönbözni egyik bérlet — közön- ség szempontjából — a másik- tól.

Nagyon megnyugtató a színház komoly és művészi munkájára, hogy a közönség lelkes pártolása már az első napokban ilyen felfokozottan nyilvánul meg. Ez a bizalom úgy az igazgatóságot, mint an- nak művészgárdáját olyan ambi- cíóval tölti el, hogy hatvá- nyozott mértékben fogja kielé- gíteni minden egyes előadás- on az értük annyi áldozatosságot hozó közönségnek minden mű- vérszi kívánalmát.

Bérelni már csak szombat estig lehet a színház titkári hi- vatalában, d. e. 10-től 1-ig és délután 4-től 6-ig.

Berkovitsné

ארטה כשר

orth. kóser étterme

Nicolae Iorga (Zöldfa) utca 19.

Ujonnan átalakítva.

Kerthelyiség.

Izletes házikoszt. 687

Tűzbrigád — Filmpalace
Tűzbrigád — Filmpalace
Tűzbrigád — Filmpalace
Tűzbrigád — Filmpalace
Tűzbrigád — Filmpalace

Jó harisnyát,
Finom szvettert,
Szép ingeket
Olcsón vehet
a Hófehérkében
Sas-palota 370

Minden nővel megeshetik...

hatalmas sikere a Heyman- szinkörben

A társadalom minden rétegét olyan igazán érdeklő filmet már régen nem mutatott be a Hey- man-szinkör, mint a most mű- soron lévő „Minden nővel megeshetik...” című vigjá- tékot, amelynek kiállítás, ren- dezése, témája és felvételei a legragyogóbbak. A szereplők: Marcela Albani, Vivian Gibson, Mary Kid, Hollay Kamilla, Jack Trevor, Gustav Froelich, Bruno Kastner és Angelo Fer- rari, olyan művészt produkál- nak minden jelenésük alkalmá- val, hogy érthető az a nagy si- ker, amely minden előadás- on kísérte a Heyman-szinkör leg- újabb nagyszerű műsorát. Sies- sen mindenki ezt a kiváló együtttest megnézni, mert a Minden nővel megeshetik... c. film csak rövid ideig marad a Heyman-szinkör műsorán. Jegyek elővételben naponta d. e. 11 órától a szinkör elővételi pénztáránál kaphatók. — Jön: Dollárhercegnő!

Az ikrek ikrei

Különös történetről számol- nak be most a newyorki lapok. Két fiatal asszonyról szól a történet. Elisabethről és Ca- therineről, akik csodálatosan hasonlítanak egymáshoz. Az ikerpárral már gyermekko- rukban sok baj volt. A pólya- ban is úgy hasonlítottak, már egymáshoz, hogy megkeresz- telésük után

sem apjuk, sem anyjuk nem tudta melyik Elisabeth és melyik Catherine.

Ugy, hogy amikor felnőttek, maguk sem tudták biztosan, ho- gyan is hívják őket. De ez nem lett volna baj, életükben az volt a legmulatságosabb, hogy mindenki felcserélte őket, sőt még 17 esztendő korukban is megtörtént, hogy az apa is összetévesztette egymással a két leányt. Elisabeth és Catherine egy évvel ezelőtt megis- merkedett két fiatalemberrel. Mind a ketten Connecticutban laktak és amikor a szülők tiltakoztak a tervezett házasság ellen, a két leány járt ki Connec- ticutba a két vőlegényhez. Egy alkalommal aztán megtörtént, hogy az egyik vőlegény is összetévesztette a két leányt, menyasszonya helyett a má- sikkal rándult ki, aki vi- szont nem tiltakozott a sze- mélycsere ellen. Létrejött a há- zasság és a napokban mind a két fiatalasszony ugyanabba a kórházba ment, hogy életet adion gyermekének. Elisabeth délelőtt 11 órákor, Catherine pedig egyegyedízenkettőkor szülte meg gyermekét, mind a kettő leány és olyan csodála- tos módon hasonlítanak egy- máshoz, hogy most már a két fiatal anya van zavarban és nem tudja melyik is az ő gyer- meke.

Filmpalace Filmmierrasse
5 és 7 órákor 9 órákor

Ma nagy premier!

Tűzbrigád

10 látványos felvonásban

Előzőleg egy Filmpalace Híradó.

Rendes helyárák!

Vasárnap d. e. 11 órákor

10 leies helyárákkal

Párisi fruska

Norma Shearer és

Halló Nagysád

Collen Moore.

Apolló és Atlantik
nyári mozgó

Ma pénteken utoljára

Vén leányok

Barrie világhírű színművének filmváltozata 8 felvonásban

A főszerepekben:

Marion Davies

Conrad Nagel

Megelőzőleg egy kitűnő két- felvonásos burleszk.

Ho/nap, szombaton először:

Az átokhajó

A leghatalmasabb tengeri dráma
A főszerepben: Lars Hanson

Heyman-Szinkör

Ma 5, 7 és 9 órákor

Minden nővel megeshetik...

A legnagyobb sikerű vigjáték- s'áger 8 nagy felvonásban.

Marcella Albani, Vivian Gibson, Mary Kid, Hollay Kamilla, Jack Trevor, Gusztav Froelich, Bruno Kastner, Angelo Ferrari.

Rendes helyárákkal!

Vasárnapi matiné:

A Sátán keservei

Püty Lia és Adolp Menjou.
azonkívül Ligeti Maca föllépte

Juricskay Barna osztálytanácsos a magyar népjóléti miniszteriumban

Juricskay Barna az imperium előtti időkben adóügyi tanácsos volt Nagyvárad városánál. Később a különböző városi üzemeknél teljesített fontos pozícióban szolgálatot, azután nyugdíjazták.

Juricskaynak szép vagyona volt, de rossz spekulációkban s különféle üzleteken sokat veszített, úgy, hogy végül is alkalmazást keresett. Pár évvel ezelőtt Kolozsvárra szerződött egy napilap kiadóhivatali főnökének, de nem váltotta be a hozzáfűzött várakozásokat és állását el kellett hagynia.

Azóta bizony a jobb napokat látott városi tanácsos, háztulajdonos és szőlőbirtokos apró szivességi kölcsönökből tengette existenciáját. A legutóbbi választások idején mint lelkes liberális kortes működött, azután pedig repatriált és Békésgyulán tünt fel. Gyulán polgármesternek pályázott s bár sikerült nagy pártot szerveznie maga mellett, elbukott.

Most már unokatestvérei a Kállayak révén a kormány felé keresett összeköttetést és pénzügyigazgatónak akarta magát kineveztetni. Ez a törekvése nem sikerült, de Kállay Tibor volt pénzügyminiszter a kormánypártból való kilépése előtt utolsó nyomatókos protekciós tényeként Juricskay Barnát miniszteri osztálytanácsossá nevezette ki és ezzel a ranggal a népjóléti miniszterium státusában már meg is kezdte hivatalos működését a szivós kis erőszakratu ember, Várad egykori adótanácsosa.

Most már unokatestvérei a Kállayak révén a kormány felé keresett összeköttetést és pénzügyigazgatónak akarta magát kineveztetni. Ez a törekvése nem sikerült, de Kállay Tibor volt pénzügyminiszter a kormánypártból való kilépése előtt utolsó nyomatókos protekciós tényeként Juricskay Barnát miniszteri osztálytanácsossá nevezette ki és ezzel a ranggal a népjóléti miniszterium státusában már meg is kezdte hivatalos működését a szivós kis erőszakratu ember, Várad egykori adótanácsosa.

Közel negyedmilliárd lei volt adóban kivelve Nagyvárad és Biharmegye lakosságára az 1928. évben

Nagyvárad 47 milliót, a megye pedig 18 millió lejt fizetett be eddig.

Biharmegye és Nagyvárad lakosságát 1928. évre közel negyedmilliárd lejjel, pontosan 232 millió 511.341 lejjel adóztatták meg a folyó évre. Ezer meg ezer ember panasza és jajdulása, sok ezer polgárnak könnyező vereitéke kíséri utján ezt a horribilis összeget, amellyel a nagyváradai pénzügyigazgatóság letünt feje: Dinu Storescu akart elismerést szerezni magának Bukarestben, hogy megmutassa: milyen nagyszerűen szuperál az adóprés; hogy bizonyosságot tegyen arról, hogy ő ki tudja sajtolni a polgárságból a lehetetlent is, nem törődve azzal, ha sok ezer ember koldusbotra is jut. Dinu Storescu erőszakoskodásának eredménye az lett, hogy az adókvető bizottságok mindenkit túlértékelve olyan fantasztikus összegeket róttak ki, hogy azok most az utolsó évnegyedben nem fognak befolyjni. Megdöbbentő számok ezek, a remít adatok arról, hogy a pénzügyigazgatóság rossz emlékü vezetője miként tette nevét hirhetté és feledhetetlenné. Ma már bírjuk a pénzügyigazgatóság új vezetőjének, Alexandru Olteanunak határozott ígérését: kijelentette előttünk, hogy

a legközelebbi adókvétesek során revízió alá kerülnek a multak bínei. Mert Olteanu pénzügyi adminisztrátor szintén belátta, hogy egy vármegye la-

kosságát nem lehet közepkori adózási módszerrel agyonsanyargatni,

nem lehet Storescu-módon koldusbotra juttatni.

Hogy kellő adatokkal igazoljuk az 1928. évi adókvétesek tarthatatlanságát, a iópénztár jelentése alapján közöljük a következő tételeket:

Az adókvető bizottságok

Nagyvárad lakosságára 1928. évre összesen

125 millió 306 ezer 606 lejt vetettek ki

és ebből a horribilis summából a mai napig mindössze

47 millió 327 ezer 400 lejt folyt be.

Szóval a város polgársága minden erőfeszítése ellenére is, alig egy harmadrészt tudott be-

Anghelescu miniszter is elmondja, hogyan menekült meg a prágai gyors katasztrófájából

A prága—budapesti gyorsvonalat cseh területen történt borzalmas katasztrófájáról bőszesen beszámoltak már a lapok. Megirtuk annakidején azt is, hogy ezzel a vonattal utazott hazafelé a brünni kulturális kiállításról dr. Anghelescu Románia közoktatásügyi minisztere, aki csodálatos módon sértetlenül szabadult a katasztrófából. Anghelescu miniszter most, hogy Bukarestbe érkezett, elmondta az újságíróknak az ő szerencsés megmenekülése történetét. Közöljük Anghelescu elbeszélését már csak azért is, mert ő a második nevezetes személyiség, aki erről az összeütközésről beszámol: az előbbi beszámoló Kassák Lajostól, a híres költőtől és írótól ered, aki feleségével együtt szintén Brünnben volt a kulturális kiállításán.

— Látszólag egyszerű körülmények — mondja Anghelescu — jászottak közre, hogy valóban csodás szerencsével megmenekültem, de mintha e körülmények láncolatát a legfelső rendező indította volna meg...

Elmondja ezután Anghelescu, hogy a brünni pályaudvaron, amint várta a Prága felől jövő gyorsvonalat, egy ismerőse ebédelni hívta a vasúti vendéglőbe. Ő azonban nem ment ebédelni, hanem inkább beült egy vagonba, amelyet a prágai gyorshoz kellett majd csatolni. A prágai gyorsnak ugyanis nagy késése volt. Őt Pullman-kocsiból álló garnitúra ott várta a pályaudvaron, hogy majd a prágai gyorshoz kapcsolják. E garnitúra leghátsó kocsijába szállt be Anghelescu. Amikor aztán a garnitúrát a prágai gyorshoz csatolták, Anghelescu kocsija jó messzire került a mozdonytól. Így menekült meg és nem úgy, amint az első hírek jelezték, hogy t. i. épen hátra, az étkezőkocsi felé tartott a baleset pillanatában.

Ha a prágai gyors nem késelt volna...

— mondja a miniszter — ki

fizetni abból az összegből, a mellyel megadóztatták.

Ugyanez a helyzet a vármegyénél. A rendelkezésünkre álló hivatalos adatok szerint a vármegye lakosságát 1928. évre szintén

107 millió 204 ezer 735 lejjel adóztatták meg.

Ebből az összegből a mai napig mindössze

18 millió 659 ezer 070 lejt

folyt be a pénzügyigazgatóság főpénztárába.

Képtelen volt úgy a város, mint a vármegye lakossága ezt a szédületes összeget előteremteni. Minden fenyegetés, preszsió ellenére a kivetett összegeknek még negyedrésze sem folyt be és a jelek szerint

az év végéig nem is fog befolyjni.

Sajnos, a helyzetet ma már nem lehet változtatni, a be nem folyt adótarozásokat átviszik a jövő évre.

A be nem fizetett adók után, újabb rendelkezés szerint, kilenc százalékos késedelmi kamatot kell fizetni. Szóval ehhez az összeghez hatalmas kamat-differencia is hozzá fog járulni. Segíteni nem lehet. Dinu Storescu alaposan elvégezte feladatát: még hosszú éveken át fogja nyögni, szenvedni a vármegye és a város lakossága Storescu gyászos szereplését.

tudja, mi lett volna!

— Déli 1 óra 40 perc volt — mondja a miniszter, — amikor a kocsiban, ahol ültem, hatalmas rázkódást éreztünk. Egy újságíró, aki ugyanabban a vagonban volt, lecsett az ülésről. Engem a lökés a kis mozgósztal felé vetett. Először nem is gondoltuk, mi történt. Amikor azonban leszálltam a vagonból, szörnyű látvány tárult szemem elé:

a vagonok falán agyvelőcsatátok, eltört végtágu utasok a roncsok alatt, mindenütt vér..

Elbeszéli ezután Anghelescu miniszter, hogy önuralmát visszanyerve, mint sebész igyekezett első segélyt nyújtani, bár műszerek nem voltak nála. Ő volt a vonat egyetlen orvosa. Először azt hitték, hogy „francia”. De egy sebesült román utas felismerte és odakiáltott neki:

— Kegyelmes uram, segítség!

Majd nemsokára megérkezett a mentővonat orvosokkal, akik hozzáláttak a munkához, mialatt a váltóór, aki a katasztrófát okozta, fel akarta akasztani magát...

Legdivatosabb

nőikabát- és ruhaszövetet
legolcsóbban

Barna Jenő

nődivat és kelengyeáruházában Oradea, Bul. Reg. Ferdinand 3

vásárolhat

785

Megnyílt a Népcipőáruház Avram Iancu (Kossuth Lajos)-utca 16 sz. Férfi-, női- és gyermek-cipők bámulatos olcsó árakban kaphatók

Berkovits René tudományos felfogása az öngyilkosságról

A beidegzés és az atavizmus szerepe a tragédiákban

A Lahmann-szanatóriumból, ahol a fiatal tudós termékeny férfikorában betegeknek szentelte életét, már kivitték a kórházba. Dr Berkovits René, a Weiszer Hirsch világszerte ismert idegspecialistája földi porhüvelyében szétomlott a krematórium üszkei között.

Ránk, akik ezt a ragyogó orvost, a letűnő generáció híres váradi tehetségeinek egyikét intim közelségből ismertük, nagyon fájdalmasan hat hírtelen, tragikus elmúlása.

Érdekes ma megdöbbenet elűnődni rajta, hogy

az öngyilkosság megsokkolt és sűrűn vitatott témái közé tartozott.

Mint orvos és mint pszichológus mélyen megértette az öngyilkost és tudománnyal, vallással irodalommal szemben tömérdék motivummal tudta menteni. A Darwin-körben előadást is tartott egy ízben, pontosabban vitába avatkozott és azt erősítette, hogy az öngyilkosság érzetét (így mondta) az önmagát halálra ítéelő ember hosszú időn át, nehéz gondolat-sorok emésztő lemorzsolása után szenvedésekkel idegzi be. Amint nem így történik, az csak momentán szédület, amit az életben maradtak szerint már a végső pillanatban visszacsínálnának. Másképp

az öngyilkosság jól megfontolt elhatározás,

érlelve addig, míg aztán az utolsó percben nincs habozás és meghátrálás.

Igen figyelemreméltó éjszakai beszélgetésem volt egyszer

egy demokrata ünnepség után a kávéházban Mártonffy Marcell professzorral, Horváth Henrikkel, Dutka Ákossal és informátorunkkal. Egy budapesti műépítész öngyilkosságával voltak akkor tele a lapok. Dr Berkovits René személyesen ismerte a tragédia hőst és rámutatott, hogy nemzedékeken át több öngyilkos volt a szerencsétlen ember családjában.

— Gyerekkoromban — mondotta — nagyot nevettem Jókai regényének a Mire megvénülünknek azon a beállításán, hogy a családokban örökődik az öngyilkos hajlam. Azóta sokat buvátkodtam ezen a téren és állíthatom, hogy az atavizmusnak igen komoly szerepe van a dologban.

Azt a különös konzekvenciát vontam ki, mint tudományos meggyőződés, hogy öngyilkosságot csakis az követhet el, akinek a családfáján kimutatható, hogy

nemzedékeken messze visszamenően anyai, vagy apai ágon voltak ősök, akik önkézzükkel oltották ki életüket . . .

Vita erről a tudós fiatal ideg-orvossal laikus részről nem lehetett. De ma mindenképp megdöbbenve kell erre a hészélgetésre gondolni.

— Én ismerem — mondja informátorunk — szegény Berkovits René tiszteletreméltó családját. Apja, anyja nemzetiségét családtagok elbeszéléséből Nobilis, lelkileg kifinomult emberek voltak. Felmenő ágon

öngyilkosságot Berkovits Zsigmond családjában nem követett el senki, ha csak ellenőrizhetetlen régi időkben nem.

Oldalágon volt egyetlenegy unokaöccs. Arra sincsenek pozitív adatok, hogy önmaga öl-

A német kancellár beszámolója a Rajna-tárgyalások eredményéről

— Az Estilap eredeti távirata —

Berlinből jelentik: Müller-Franken kancellár nyilatkozatot adott le a Rajna-vidék kiürítésére irányuló tárgyalások eredményéről. Kijelentette, hogy Németország mindenben teljesítette a békeszerződés követelményeit, miért is

a kiürítési kérés jogossága kétségtelen.

Az egész németiség, valamint a birodalmi kormány, fájdalommal érzi a csalódást a tárgyalások kudarca miatt.

Haladás azonban mégis kétségtelenül észrevehető.

Mostanáig csak magánjellegű tárgyalások folytak, az első esetben most sikerült hivatalos tárgyalásokat lefolytatni. A jövőtétel kérdéséről Németország hajlandó

te volna meg magát, mert fennmaradt egy lehetőség, hogy katasztrófa áldozata lett. Még volt a közvetlen közelében sajnós, egy öngyilkosság, de a Berkovitsok vérrendszerének ebben nem lehetett szerepe. Bizonyos, hogy Berkovits René exaltált volt, túlságosan sokat tanult s idegeit végsőkig feszít-

Elhalasztják a lei stabilizációját?

— Az Estilap eredeti távirata —

Párisból jelentik: Egyes francia lapok részletesen foglalkoznak a lei stabilizációjának problémájával. Azt írják, hogy Vintila Bratianu miniszternek nyilatkozata szerint a stabilizáció elhalasztása csak rövid lélegzetű. Tény az, — írja az egyik lap, hogy a román költségvetés ötmilliórdos deficittel zárult és őszre várják a helyzet javulását. Kétséges azonban, hogy ez sikerülni fog-e?

Kormányhírek szerint a stabilizációt készakarva tolták ki, holott, — írja egy párisi lap, — valójában azért történt ez mert a Németországgal való tárgyalások holtpontra jutottak. A román

tette. Az emberekkel szemben bizonyos cinizmust mutatott, de sokan tudták, hogy ez inkább egy tépő betegség, bélyege volt a lelkén. Nagyon kevés ember fért közel hozzá. Akit szívébe fogadott, azt nagyon tudta szeretni, akit távollartott, az iránt teljesen érzéketlen maradt. Sokat kellett várni tőle és bizonyos, hogy nagy fia Pantheonjába sorozta volna őt is szülővárosa, ha briliáns tehetsége égbetörő után ily szomorúan le nem hull a porba . . .

delegációnak Berlinbe való viszszafejezését bizonyítalan időre elhalasztották.

Anglia magatartása sem barátságos a kölcsön ügyében és pesszimizmus nélkül állítható, hogy Franciaország közönségét sem érdekli a probléma.

A „Paris Telegramme“ megjegyzi, hogy valószínűleg igazak a londoni jelentések, melyek szerint Románia terjeszti a stabilizáció elhalasztásának híreit. Ezzel befolyást akar gyakorolni arra a pénzcsoportra, amely állítólag túlzott követelésekkel lépett föl vele szemben.

Hétfőre várják Ilescu helyettes pénzügyigazgató hazaérkezését

Az Estilap néhány nappal ezelőtt hírt közölt a pénzügyigazgatóságnál rövidesen bekövetkező fontosabb személyváltozásról. Értesülésünk alapján közöltük, hogy a pénzügyminiszter Gheorghe Ilescu, a nagyváradi pénzügyigazgatóság helyettes vezetőjét Mármaroszigetre, az ottani pénzügyigazgatóság élére delegálta. Közöltük azt is, hogy Ilescuval együtt elhelyezik Nagyváradról Urbeanu helyettes adminisztrátort is.

Információnkat megerősíti az a távirati közlemény, amely ma érkezett le a pénzügyigaz-

gatóságra és amelyben Ilescu helyettes adminisztrátor közli, hogy

Bukarestből hivatalának átadása végett hétfőn Nagyváradra érkezik.

Sikerült megtudnunk azt is, hogy a Váradról távozó Ilescu helyére a pénzügyminiszter

az eddigi ploesti-i helyettes adminisztrátort nevezte ki.

Urbeanu helyettes pénzügyigazgató utódjáról még nem történt döntés.

Rollenberg Márton cég értesítése

Az őszi idényre megérkeztek az új divat kabát és csizmák, kész női kabátok gazdagon szőrmézve, kész férfi öltönyök és felöltők, méret szerint is. A legfinomabb angol kelmékből, az összes divatcikkek a legolcsóbban szerezhetőkre

részleltetésre is

Rollenberg Márton
áruházában
Str. Nicolae Jorga 15. szám

Charlie Chaplin Cirkusa és Harold Lloyd: Megjött a golya egy műsorban vasárnap d. e. 11-kor az Apolló és Atlantikban

Lars Hanson írta az Atok-i tengeri dráma főszerepét

Biharmegyei Takarékpénztár

és Gazdasági Bank

Oradea, Str. Avram Jancu (Kossuth-u.) 3.

ALAPÍTÁSTÓL: 1872

Teljesen befizetett saját tőkél:

72 millió lei

Engedélyezett devizahely. Vámcsekkék. Pénzbevitel. Takarékbetétek. Folyószámlák. Átutalások. Váltószámlások. Bekebelezéses kölcsönök ház- és földingatlanokra. Előleg árakra és értékpapirokra.

Minden bankügyletet a legelőnyösebben végez. 715

Óvadékképes állampapírokat kölcsönzünk.

Ma megy utoljára Véndényok Apolló és Atlantikban

Csődöt kértek a béli üveghuta ellen

Az egykor híres béli üveghuta, amely a feketeerdői üvegyár mellett Bihar megye üvegyiparának jelentőségét nem kis mértékben öregbítette, súlyos válságba jutott. Husz béli és környéki parasztember csődöt kért az üvegyár ellen, amely úgy látszik, nem kerülhette el a fizetésképtelen vállalatok szomorú sorsát és a pénzkrisis áldozatainak jut temetőjébe, ahol lehuzott redőny, hideg ko-

hó, meghökkenést lendítő kerék és amelynek torkából nem gomolyog az élet barna füstje, égbekiáltó néma gyárkémény az emlék.

A béli üveghuta aránylag tekintélyes üzeméhez képest nem is mondható hatalmasnak az összeg, amely miatt most a hullámok össze akarnak csapni a feje fölé. De jellemző a kritikus helyzetre, amelybe az üzem juthatott, hogy 10, 15,

20 ezer lejes követeléseket sem tudtak a gyár igazgatói kielégíteni. Szeptember 17-én nyújtotta be a törvényszékhez Georgiu Sabin kisjenői ügyvéd a csödkérést Viktoriu Ioan és társai nevében Dvoratschek Gusztáv és Béla, az üveghuta tulajdonosai ellen.

Az összes követelések végösszege 771 ezer 785 lei.

Friedmann Benő alapítványa ellen pert indított nőtestvére

Friedman Benő álma: a minta szőlőiskola nem valósult meg és tönkrement a vagyona — Havi 900 aranykorona helyett 400 lej jutott Friedman Antonia megélhetésére.

Friedmann Benő dús gazdag magános öregúr volt, aki élete befejezésekor nagy meglepetésben részesítette a világot. Kiderült, hogy a zárkózott, vagyongyűjtő emberben egy humanista érző szíve dobogott. Friedman sok sok százezer béke koronát érő vagyont alapítványi célokra hagyta. Az alapítvány egyrésze még most is pör alatt áll, mert a nábob rokonsága pörrel támadta meg az elhunyt végrendeletét.

Az örökösök végakarataiban szerepelt többek között, hogy hegyközfalaki tekintélyes ingatlanát, földjét és szőlőjét mintagazdasági iskola

céljaira rendezzék be. Friedman Benő végakarataival kötelezte nőtestvérét, Friedman Antonia-t is, hogy 30 holdas szőlőjét bocsássa halála után az alapítvány megnagyobbítása végett, az alapítványi kezelésre rendelkezésére. Friedman Antonia előtt az idősebb testvér végrendeletére szent volt és Friedman Antonia még a békeévekben átadta egész földbirtok vagyont a Friedman Benő mintagazdasági iskola céljaira azzal a kikötéssel, hogy abból halála napjáig évi 10.000 koronát kap megélhetésre.

Az alapítvány azonban még a mai napig sem emelte Friedman Antonia járadékát, hanem tartotta magát a 10.000 koronás egyezséghez. Azaz 5000 lej fizetett évenként az idős urihölgynek, akinek a megszo-

havi 800 aranykorona helyett, havi 400 lejből kellett tengődnie.

Friedman Antonia végül is pört

indított az alapítvány ellen, a melyet most tárgyal a nagyváradi törvényszék. Keresetében a jó szíve miatt pörül járt Friedman Antonia előadta, hogy a szerződés megkötésekor, amikor ő lemondott vagyona tulajdonjogáról, a maga megélhetését biztosítani akarta. Nyilvánvaló, hogy az évi 10

ezer koronára szabott megélhetési összeg nem azonos értékű 5000 papirlejjel, amelyből még egy hónapig se lehet ma már megélni.

A tárgyalás menete Friedman Antonia igazságán kívül szomorú valóságként produkálta azt a tényt is, hogy

Friedman Benő, a nemes szívi milliomos intenciói nem érvényesültek, a hegyközfalaki mintabirtok szétszűllött, parlagon hever, a szőlőkől a szőlőkől kipusztultak és arról a mintaiskoláról szó sincs, amit Friedman hátrahagyott vagyonával szeretett volna megvalósítani.

A törvényszék természetesen, az ügyeknek ezzel az oldalával nem foglalkozott. Ellenben igazságot szolgáltatott Friedman Antonianak, a milliomos szegénységbe került hűgának azzal, hogy évi járadékát fel-emelte 24000 leire és ennek a kifizetésére az alapítványt 8 évre visszamenőleg kötelezte. Friedman Antonia tehát elajándékozott vagyonáért egyösszegben, most nyolcszor tizenkilencezer lejt, azaz 152000 lejt fog kapni.

A halott levele

Az apa maga cáfolja azt a hírt, hogy fia baltával agyonütötte

Az egyik temesvári napilap terjedelmes cikke alapján röviden megírtuk mi is, hogy Jova Péter harminchat éves bokszani volt adóhivatalnok baltával agyonverte édesapját, Jova Józsefet és aztán anyjával együtt a mezőre menekült, ahol a csendőrök mindkettőjüket elfogták. Ma a posta levelet hozott Boksanból és

a levél írója maga Jova József, akit állítólag a fia agyonütött. A tragikus apa-

gyilkosság szerencsére nem történt meg.

Jova Péter iskolai végzettséggel vonult a háborúba és azt teljesen végigküzdötte. Szétronsított idegekkel került haza, de szüleinél valahogyan összeszedte magát és a bokszani, majd a zsidovini adóhivatalnál lett könyvelő. Azonban a hivatalnokoskodás csak kárára volt, mert hamarosan mutatkozni kezdtek rajta a háboruban szerzett idegbajból származó elmebetegség tünetei. Ennek folytán el kellett a hivatalból távoznia és a kolozsvári, szebeni és lugosi elmegyógyintézetekben állott kezelés alatt. Mint csendes örültet hazabocsátották és mindenki nagy részvételt volt a jobb sorsra érdemes fiatalember iránt.

Szeptember 11-én azonban kitért rajta a dühöngő téboly.

Mikor apja egy bevásárlásból hazatért, az udvaron fiával találta magát szemközt, aki fejszével csapott rá. A csapás szerencsére nem volt súlyos és hamarosan sikerült a tébolyodott Jova Pétert lefegyverezni.

Hatósági intézkedésre azután a lugosi elmekórházba szállították. Ennyivé zsugorodott össze a szenzációs apagyilkosság.

Charlie Chaplin Cirkusa és Harold Lloyd: Megjött a gólya egy műsorban vasárnap d. e. 11-kor az Apolló és Atlantikban

Heyman-Szinkör
vasárnapi matinéja
A SATAN KESERVEI

Putty Lia és Adolf Menju. Azon-
kívül **Ligeti Maca** fellépett

**Az orth. zsdó
leánygöthon-
internátusban**

I. C. Bratianu (Szaniszló)-u. 13
bejáró növendékek részére

**külön oktatás, zene
és idegen nyelvek
tanítása.** 784

Elsőrangú tanerők

Agyonlőtte menyasszonyát, aztán öngyilkos lett

— Az Estilap eredeti távirata —

Budapestről jelentik: Szérnyü családi tragédia történt tegnap Ujpesten. Zambó Ödön, — akinek foglalkozását egyelőre még nem lehetett megállapítani, — este 10

órákor agyonlőtte menyasszonyát lakásán, azután öngyilkosságot követett el. Mindkettőt halálukolva szállították be a kórházba.

-kályhával fűt ma már a „Makk-ász“ is.
Ha jó kályhát akar, szerezze be már is.

10 kg. fűvel fűt egy 80 m³-es szobát **24** órán át

Leggazdaságosabb. Leghigiénikusabb.
Világzabadalom. Tartóssága örökös! Tíz évi garancia!

ARLAPOT KÉSZSÉGGEL KÜLD:

Szántó Dezső és Fia

Oradea, Str. Mărășești 8. Telefon 4-91.

868 Városi iroda: Str. Avram Iancu 8.

Acéllemez-redőnyök, Esslingeni faredőnyök. Vasszerkezeti cikkek.

AZ ESTILAP PANASZKÖNYVE

Egy uriaszony panasza a sofőrök durva kedvtelése ellen

Mélyen tisztelt szerkesztő ur! Nem a magam érdekében emelek szót, hanem minden embertársamért, nő vagy férfi, gyerek vagy agg, igazán mindegy. Nem tagadom, némi elégtételt is érzek majd, ha nyomtatásban meglátom ezt a pár sort, ha lesz kegyes és helyt ad levelemnek b. lapjában. Én már többet nem kerülhetek abba a kinos szituációba, amibe — igaz, meg kell adni — kényes izlésem hozott. Én ugyanis nagyon szeretem az elegáns szép ruhákat (de hát melyik asszony nem szeret!) és ez a tulajdonságom bizony, nem is tudtam eddig, milyen fájdalmas következményeket vonhat maga után. Arról ne is beszéljünk, hogy a férjem... a számláknál... hiszen tetszik tudni... ő nem sokat számít és én ezeket a régi Kakas Márton vicceket már régen elfelejtettem. Ha az embernek a férje csóválja a fejét, akkor mi asszonyok ősi szokás szerint, megsértődünk. Aztán olyan szépen kérnek bennünket a férj uralk, hogy ne okoskodjunk, ne haragudjunk, de kérek én csak azt akartam mondani... dehogyan is haragszom és drágám, sőt örülök, ha elegáns vagy — hogy az ember kénytelen megnyílni. Nemdebar? Kénytelen.

Nem erről van szó kedves szerkesztő ur. Hanem a sofőrökről. Mert bocsánat a kifejezésért, mégis csak felháborító dolog, hogy a felöntözött, vagy esővíztől ázott fútcán a sofőrök miatt nem lehet tisztességes ruhában végignenni. Nekem igazán szomorú tapasztalatom ez. A sofőröket meg kell mégiscsak regulálni. Először is oly keskeny az a fő utca, hogy életveszélyes rajta a közlekedés, másodsor pedig a gyorsan

sikamló autók kereke a nagyszerű váradi aszfalt gödreiből telefröcscenti az ember ruháját sárral. Bizonyos női ruha anyagok rendkívül érzékenyek és ezekből a sár nyoma soha sem távolítható el. És vannak sofőrök, akik kedvtelésüket lelik az ilyen ruhaellenes akciókban.

Nagyon kérem szerkesztő urat, amennyiben igazat ad nekem, közzölje leveletem.

Tisztelettel

egy nagyváradi uriaszony.

A zug-pedikűrözök ellen

A publikum köréből egyre sürűbben fordulnak hozzánk azzal a kéréssel: hívjuk föl a főorvosi hivatalt és a rendőrhatalóságok figyelmét az egyre jobban elszaporodó zug-pedikűrözökre. A hozzánk érkező jelentések szerint, a városban minden szakképzettség, vizsga, igazolvány, iparendély nélkül sok nő jelenik meg uricsaládoknál és ajánlatot tesz, hogy elvállal otthoni pedikűrözést. Mielőtt még nagyobb veszedelem származnék ezekből a vizsgálásokból, a hatóságok figyelmeztetést küldtek, hogy a legszigorúbb rendszabályokkal tegyék ártalmatlanná az ilyen engedély nélküli zug-pedikűrözést, mert, sajnos, számos súlyos baj származott már abból, hogy hozzá nem értő, minden egészségügyi rendszabályt mellőző pedikűrözök dolgoztak. A tisztifőorvosi hivatalban nyilvántartást kell készíteni azokról, akiknek szabad pedikűrözést vállalni, viszont a rendőrségnek kötelessége mindenki számára, akinek csak ahhoz joga van, szabályszerű engedélyt kiállítani. Várjuk az intézkedést.

Részvéltáogatások és koszorúk mellőzése kéretik

Nem nekrológot akarok írni dr Berkovits Renéről, mert vétenék egész életfilozófiája ellen. Dr Berkovits René maga a leghatározottabban tiltakoznék ez ellen. Ő egyáltalában nem volt a szentimentalizmus és az érzékenyülés embere. A megtestesült öntudat, a legtökéletesebb emberi határozottság villogott két okos, mélytűzű szemében és ajka körül állandóan bágyadt, megértő és leereszkedő mosoly játszadozott. A világot senki sem értette meg úgy, mint ő és talán épen ezért senki sem becsülte kevessebbre, mint ő.

Szemei a tudomány nagyító-

üvegei voltak, amelyeken keresztül szinte diabolikus objektivitással szemlélte mások szenvedéseit. Szétroncsolt idegzetű, az élet harcában megrokkant szerencsétlen, melegségre és megértésre vágyó emberek százai kerültek lélekelemző bonckése alá. Nagyszerűen ismerte már ezeket a szenvedéseket, amelyeken tudta, nem lehet segíteni. A legteljesebb reménytelenség és tökéletes pesszimizmus légkörében meg tudott maradni személytelennek, fölényesnek és hidegnek.

Csak nagyon kevesen tudták róla, hogy ő is szenved. Nagyobb és élesebb szenvedése-

Vasárnap
d. e. 11 órakor
kettős matiné 10 leies
helyárrakkal a Filmpalace-ban.
Collen Moore a
HALLÓ NAGYSÁD
Norma Shearer a
PÁRISI FRUSKA
ban

ket élt át, mint bármelyik paciense, aki hozzáfordult orvoslásért. Ő nem mutatkozott előtűk a szenvedő embertárs formájában, nem vigasztalt, hanem gyógyított. Pontosan figyelte az életet és önmagát. Halálos bizonyossággal tudta, hogy meddig terjed a tudomány ereje és mikor mond csődöt a megiesztett akarata.

Dr Berkovits René öngyilkossága nem is tragédia. Harmonikus befejezése volt életének, amelyben elért mindent, amit akart, de nagyon jól tudta, hogy általános emberi szempontokból nagyon kevés az, ami elérhető. Nem vette ki magát az általános társadalmi és emberi törvények hatása alól. Könyörtelenül és hidegen mondta ki önmagára is az ítéletet, amikor megállapította, hogy nem érdemes tovább folytatni a harcot. Láta, átélte, előkészítette Európa utolsó felszabadulásának rettenetesen véres tragikumát és a mikor az a kultúra, amelynek legtipikusabb gyermeke ő volt, végleg megbukott, nem vonta ki magát a tragikum alól sem.

Dr Berkovits René öngyilkossága mégis megrázó és háborzongató tünet. Ime, az emberfölköti ember, akinek más akarata már nincs, mint a halál akarása. Ime a tudós, az ideg orvos, a szociológus, aki matematikai pontossággal számítja ki, meddig szabad élnie. Ime, a jövő társadalom férfia, akinek legelső életprogramja az, hogy nem szabad túlélnie önmagát.

Abban a pillanatban, amikor dr Berkovits René életének zenitjére ért, meg tudott halni, szenvedés és szenvedély nélkül. A lefelé görbülő iv őt már nem érdekelte, nem akart részt venni a naponkénti haldoklás unalmas és utálatos periódusaiban. Meghalt, anélkül, hogy emiatt bármilyen ellenértéket követelne. Nem szorul sajnálkozásra és visszautasítja a társadalom hazug és álszentkedő részvétét. Berkovits René egész életének jelmondata a felirat, amely a gyászkeretes halotti jelentésben olvasható: „Részvéltáogatások és koszorúk mellőzése kéretik“

(— drb.)

Vasárnap d. e. 11-kor a szezon legnagyobb matinéja az Apollóban és Atlantikban

* Hollós férfi fehérneműt legszebben készít.

Látványos és izgalmas a **Tűzbrigád** című film ma a Filmpalaceban

MOZI

A FILMPALACE MŰSORA

Péntek: 5, 7 és 9 órakor a TŰZBRIGÁD. Látványos szép film 10 felvonásban. Előzőleg Filmpalace Hiradó.

Szombat: 5, 7 és 9 órakor a TŰZBRIGÁD.

Vasárnap d. e. 11 órakor: a PÁRISI FRUSKA Norma Shearer és Lew Cody és HALLÓ NAGYSÁD, Collen Moore. 10 leies helyárrak!

Vasárnap d. u.: 3, 5, 7 és 9 órakor a TŰZBRIGÁD.

HEYMAN-SZINKÖR HETI MŰSORA (Telefon 29)

Péntek: 5, 7 és 9 órakor Minden nővel megeshetik...

Szombat: 3, 5, 7 és 9 órakor: Minden nővel megeshetik... azonkívül a legújabb Uj Journal és egy kétfelvonásos vigjáték.

Vasárnap d. e. 11 órakor legszenzációsabb matiné: a Sántán keservei és Ligeti Mac fellépte.

Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor Minden nővel megeshetik...

APOLLÓ ÉS ATLANTIK MOZGÓK MŰSORA

Péntek utoljára: Vénleányok Barrie világhírű színműve filmen. A főszerepben: Marie Davies és Conrad Nagel.

Szombaton először: Az átok hajó. Hatalmas tengeri dráma 8 felv. A főszerepben: Lar Hanson. Megelőzőleg: egy kétfelvonásos burleszk.

Vasárnap d. e. 11 órakor Chaplin és Harold Lloyd élet halál párbaja. Egy műsor keretében előadásra kerül: A ciklus és Megjött a golya.

Visszajön a Cár táncosnője

Harisnyák, keztyűk, kötött-árak

678 legolcsóbban és nagy választékban

Szenszki Miklósnál

Sas-passage, Fiók-tűzlet Regina Maria-tér.

ÁTOKHAJÓ
ÁTOKHAJÓ

Őszi kalapudonságok érkeztek
Tóth uri divatüzletében

2 napig zsúfolt nézőtér előtt ment a VÉNLEÁNYOK, Barrie világhírű színműve.

Végeladás! Végeladás!

Hatóságilag engedélyezett végeladás

Az összes raktáron levő szőnyegek, hencsertakarók, bútor szövetek stb.

minden elfogadható áron kiárusítva.

BACK BERNÁT

Mária Királyné-tér 1.

Nagy párbaj

Charlie Chaplin és Harold Lloyd közt
1928. szeptember 22-én, d. e. 11 órakor
az APOLLÓ és ATLANTIKBAN.

Műsorra kerül:

A CIRKUS és MEGJÖTT A GOLYA

Fellázadtak a matrózok a viharba került hajón

Bukaresti tudósítónk távirata

A „Fabre-Line“ francia hajózási társulat „Asie“ nevű gőzhajóját, a mely Marseilleből Konstanza felé tartott,

óriási vihar lepte meg a nyílt tengeren.

A vihar kárt tett a hajó külső részein. A hajó kapitánya

parancsot adott egy matróznak valami reparáció elvégzésére. A matróz azonban nem volt hajlandó a rendelkezést teljesíteni,

mire a kapitány megfenyegette, hogy a legközelebbi kikötőben átadja a hatóságoknak.

A legénység egyrésze szolidáris volt a lázadó matrózzal. Azt mondták, hogy ők is kiszállnak, ha társukat partra teszi a kapitány.

Amikor a hajó Bayrut kikötőjébe érkezett, a lázadó matrózt a kapitány tényleg partra tette. Ekkor

a többi matróz sértegetni és fenyegetni kezdte a kapitányt,

mire az ott állomásozó francia hajóraj parancsnokától kért segítséget.

A parancsnok le is tartóztatott negyvenhét lázadó tengerészt és helyükbe a hajóraj matrózai közül állított be ugyanannyit.

Igy folytatta útját az „Asie“ Konstanza felé, ahova tegnap meg is érkezett.

A letartóztatott matrózokat hazaviszik Franciaországba és bíróság elé állítják.

Termelők

és piaci árusok szigorú büntetése

Ma délelőtt megint igen szép számú csoport került be a piacról, különböző visszaélésekkel vádolva a nagyvárad rendőrbírósa vezetője elé. Ismert piaci árusok és kevésbé ismert falusi termelők ellen indult meg az eljárás. Legtöbben ugynevezett lánckereskedést folytattak, tudniillik az árut a publikum kijátszásával a termelők egyenesen a viszontelárusítókhoz juttatták. Így sikerült aztán a piaci árakat mesterségesen újból iöhhajtaniok, de a piaci rendőrség ébersége és közbelépése megakadályozta a nagyobb arányú visszaélést.

A ma délelőtti tárgyaláson Juhász Péterné szárdobágyi, Fekete Józsefné bihari, Szabó Györgyné hegyközpályi és Mocsári Andrásné püspöki termelőket a rendőrbírósa vezetője az „elővásárlás“ elősegítéséért fejenként 1000 lejre büntette, Mokány Péterné, Ravasz Lászlóné, Görömbe Józsefné és Klitók Györgyné piaci árusokat az elővásárlásra vonatkozó rendelet megszegéséért fejenként 1000-1000 lejjel bírságotlák. Kovács Zsigmondné és Szentpéteri Andrásné engedélyét pedig három hónapra visszavonták, mert ellenük már több ízben folyt eljárás, de ők a büntetések és figyelmeztetések ellenére újabb visszaéléseket követtek el.

HIREK

Ma és a következő napokon a saison legnagyobb sikertű vigjátéka

Minden nővel megeshetik...

8 nagy felvonásban.

Főszerepben: Marcela Albani, Vivian Gibson, Hollay Camilla, Mary Kid, Jack Trevor, Gustáv Froelich, Bruno Kastner, Angelo Ferrari

Azonkívül egy 2 felvonásos vigjáték és a legújabb UFA JOURNAL

Rendes helyárrakkal a Heyman-Szinkörben

* Az új Zeppelin első útja. Friedrichshafenből jelentik: A „Graf Zeppelin“ nevű hatalmas új léghajó, az aviatikának valóságos csodája, tegnap délután 5 óra 28 perckor tért vissza első távolsági útjáról. A repülőgép Majna-Frankfurtig ment el. Onnan rögtön visszatért és minden baj nélkül, simán kötött ki.

Divatbarchetek, flanelek csodás kivitelben LEITNER MARTON R. T.-nál

ÁTOKHAJÓ

Tengeri dráma szombattól az Apolló és Atlantikban

Harisnyák legolcsóbban Klein Vilmosnál

ÁTOKHAJÓ
ÁTOKHAJÓ

Emberhalál egy fürt szőlő miatt

— Bukaresti tudósítónktól —

A Konstanca melletti Topalu község Opprescu nevű lelkésze, amint szőlőjében járt, rajtakapta Constantin Turcu parasztembert, aki épen szőlőt lopott. A papnál fegyver volt; többször rálőtt a tolvajra, aki halálosan sebesült. Turkut be-

szállították a csernavodai kórházba, a papot pedig letartóztatták.

Tavaly, hasonló időben, egy Plutarch Marescu nevű szenátor ölt meg egy szegény embert egy fürt szőlő miatt...

Női ruhaszövetek és kabát posztók hallatlan olcsó árban LEITNER MARTON R. T.-nál

ÁTOKHAJÓ

* A Glückmann és Farkas nagyvárad cég ma reggel feljelentést tett Kovács Sámuel nevű utazója ellen, aki a reábizott pénzből huszezer lejjel nem tudott főnökének elszámolni. Ma reggel re idézte be a rendőrség Kovácsot és kihallgatta. A kihallgatás azal végződött, hogy az utazót sikasztás büntetének gyanúja miatt őrizetbe vették. A megítévedt utazót még a mai napon kísérik az ügyészre.

Amerika életét láthatja a Tűzbrigád-ban ma a Filmpalaceban

Megbízható minőségben vásznak, chiffonok, damasztok LEITNER MARTON R. T.-nál

Ma megy utoljára Vénleányok Apolló és Atlantikban

Uri Feherneműt a legjobb kivitelben készít **Wella** uri divattüzete 875

Vénleányok ma utoljára 12.000 tüzőltő játszik a Tűzbrigád-ban ma a Filmpalaceban

* ANTICA CASA BORSALINO kalapok a legjobbakk. Kizárólagos lerakat LENGYEL uridivat üzletében.

Tea-vaj fogvasztékokhoz

(a la Teschen Hollandi nő fapapucsban) védjeggyel forgalomba hozva.

TEA - VAJAM CSOMAGOLVA

1/20, 1/10, 1/8, 1/5, 1/4

a vaj valótósága és finomságáról már meggyőződhet egy próbacsomaggal, amely 9 Leibe kerül

Kapható kizárólag

Aszódinál 467 Sas-palota.

Vasárnap d. e. 11-kor a szezon legnagyobb matinéja az Apollóban és Atlantikban

Klein Vilmos

harisnyái a legjobbakk. Bul. Regele Ferdinand 3.

Hölgyek figgelmébe!

A nagyvárad mintavásáron ezüst díszkelevéllel kitüntetve Eredeti párisi és bécsi modellek szerint készült

művészi művirágok, festett selgembendők, divatos selgemsálak

óriási választékban csak a „HELICON“ iparművészeti műtermében szerzhetők be. Str. Rimanóczy 4. I. em. — Hozott anyagok elkészítését is vállaljuk!

ÁTOKHAJÓ

Tengeri dráma szombattól az Apolló és Atlantikban

Lars Hanson játssa az Átokhajó tengeri dráma főszerepét

* Megérkezett a Die Dame Zweites Septemb. Herbstmoden heft. Kapható a Hegedűs hírlap-irodában.

Bátorüzletemet

Reg. Ferdinand (Rákóczi) ut 14. alá helyeztem át. Apolló-palota mellett.

Büchler Márton 888

Vénleányok ma utoljára

Lars Hanson játssa az Átokhajó tengeri dráma főszerepét

NEGERLÁZADÁS A TORNADO-PUSZTÍTOTTA VIDÉKEN

Newyorkból jelentik: A tornadó pusztításainak hatása még mindig a legnagyobb rémületben tartja a lakosságot. Florida városáiban a négerok lázonganak, mert a vihar folytán hajléktalanok maradtak. Babonás elkéséredéssel tiltakoznak az ellen, hogy a szerencsétlenül járt négeroket elégették, mert nem volt elég kopereő ahhoz, hogy eltemessék őket. Ebben a halottégetésben vallási érzésüknek megsértését látják.

A lázongás olyan méreteket ért el, hogy csónakokon temzeti gárdistákat küldtek ki megfékezésük céljából. A várost ugyanis az árviz miatt másképen, mint csónakon, egyáltalában nem lehet megközelíteni.

Minden nővel megeshetik...

mindennap a Heyman-szinkörben!

Ma megy utoljára Vénleányok

Kötött kabátok, puloverek legnagyobb választékban

Klein Vilmosnál

ÁTOKHAJÓ
ÁTOKHAJÓ

Vasárnap d. e. 11-kor a szezon legnagyobb matinéja az Apollóban és Atlantikban

A vidék kereskedői tömegesen jelentkeznek a Kereskedelmi Csarnoknál felvételeire

A nagyváradai újságok több ízben foglalkoztak azzal a lelkes akcióval, amelyet néhány ambiciózus nagyváradai fiatal kereskedő indított meg a Csarnok fejlődése érdekében. A mozgalom élén Czitter Lajos, Schwartz Sándor és Helyi György kereskedők állnak, akik már abból a rétegből kerültek ki, amelyre a szükséges képzettséggel sajátította el a kereskedelmi ismereteket. Éppen ezért őket és a mozgalom többi ifjú vezetőit: z a mozi szellem irányítja, hogy a Kereskedelmi Csarnok minden tekintetben hű kifejezője legyen működésében a mozgalmas nagyváradai kereskedelmi életnek.

A Csarnok új élete magával hozza, hogy gazdaságilag is megerősödjen és éppen ezért elkerülhetetlenül szükség volt a tagszáma felemelésére. A szervezőbizottság eddig Nagyváradon is jelentékeny számú kereskedőt toborozott a Csarnokhoz és

és különösen sok a vidéki nagyközségekből jelentkező kereskedők száma, akik csoportosan vétetik fel magukat a Csarnokba.

Schwartz Sándor indítványára elhatározták, hogy felszólítják azokat a külföldi gyárokat és nagykereskedőket is, akik a nagyváradai piaccal összeköttetésben vannak, hogy lépjenek be pártoló tagokul. Különben a Csarnok már megkezdte azokat a restaurációs munkálatokat, amelyek a megnövekedett és klubéletet élni akaró Csarnoknak tökéletes harmoniajú helyiségeket teremtenek. Megalakult a kulturális és vigalmi bizottság és a Csarnok könyvtárát, mely ingyen áll a tagok rendelkezésére, ezer kötettel szaporították.

NURMI SZEREPLÉSE BUDAPESTEN

Budapestről jelentik: Óriási érdeklődés mellett folyt le Nurmi, a finn futóbajnok budapesti versenye. Nurmi a háromezerméteres távolságot 8 perc 33.6 másodperc alatt futotta meg. Utána Szerb érkezett be 8 perc 58.8 mp-vel, majd Majorossy 9 perc 44 mp-vel. Nurmi a versenyzőknek időelőnyt adott: Szerbnek husz, Majorossynak harminc másodpercet. A verseny mindvégig nagyon izgalmas volt, Nurmi Szerbet csak az utolsó 150 méteren tudta elérni és viharos finis után futott be elsőnek.

Két hajó összeütközött a Dunán

Belgrádból jelentik: Súlyos hajószerecsétlenség történt tegnap a „Saturnus” expresszgőzös kikötése alkalmával. A hajó hibás manőverezés folytán

beleszaladt a „Princessa Jelena” nevű szerb hajóba.

A „Saturnus” az orrán könnyebben, a másik hajó az oldalán súlyosan sérült.

A hajókon súlyos pánik tört ki az utasok között. Betörtök az ablakokat és a fejtelenség olyan fokra hágott, hogy a matrózoknak erőszakkal kellett a rendet helyreállítani.

A „Saturnus” a szerecsétlenség folytán háromórán késéssel indult, míg a másik hajót be kellett vontatni a javítóba.

Nagyvárad és Bukarest között villámvasút fog közlekedni

A bukarest—csernovici villámvasutat, amely az 560 kilométeres távolságot az eddigi 15 órás menetrend-idő helyett 9 óra 17 perc alatt tudja megtenni, tegnap adták át ünnepélyes külsőségek között a forgalomnak.

Hír szerint a villámvasutakat más irányban is hamarosan be fogják állítani. A bukarest—nagy-

váradai villámvasutat megindítását tervezik most legközelebbre. Erdély forgalma szempontjából rendkívül jelentőséggel bír ez a vasút. A nagyváradai villámvasutat beállítására nagyobb gondot okoz, mint a csernovici, mert ehhez előbb a megrongált síneket az egész utvonalon teljesen rendbe kell hozni.

APRÓHIRDETÉSEK

Levelezés

INTELLIGENS fiatalember független, fiatal hölgy ismeretséget keresi, kit anyagilag támogatna. „Unom a magányt” jelige. 376

Ellátás

KIMONDOTTAN finom orth. kóser házi koszt kihordásra is kapható. Dimitrie Cantemir (Beóthy Ödön)-utca 17, özvegy Nyulné. 366

KET kisebb iskolás gyermeket ellátásra felvesz Ráczné, Str. Ingustá (Keskény-ucca) 20. 373

Adás-vevés

FORGALMAS vendéglő és szállóhoz társat keresek Str. Alexandru (Teleki-u.) 55. 363

ÉJJELI mulató haláleset miatt házzal együtt eladó. Lunei (Holdvilág)-utca 6. 362

VALÓDI angóra kocsiakaró, gyermekfürdőkád olcsón eladó. Ciorogariu (Uri)-u. 15. szám. Földszint 4. 371

KISSEBB sarok ház eladó. Értekezni vasuti bódénál, Weber-házzal szemben. Takácsné. 374

EGY teljesen jó karban levő 3-as wertheim kassa eladó. Megtekinthető az Atlantia nyári mozgóban. 390

Alkalmazás

ÜGYES rikkancs fiut az Estilap árusításhoz felvesszünk. Jelentkezni a Hegedüs Hirlapirodában.

APOLLÓ-büffébe ügyes kiszolgáló leány felvétetik. Románul beszélő előnyben. Jelentkezés d. u. 5 órától ugyanott. 320

VEZETŐ állásra jömegyelésű és aquisitóri képességgel bíró, valamint garanciával rendelkező intelligens embert keresünk. Ajánlatokat „Vezető” jeligére Rudolf Mosse Oradea Str. Alexandru 2. kérünk. 46

PERFEKT főzőnő állást keres, cím a Hegedüs Hirlapirodában. 350

GYAKORLOTT könyvelő, aki gyors és gépirást tud, felvétetik. Kezdők nem jöhetnek számításba. Románul tudók előnyben. Ajánlatokat fizetési igények megjelölésévd. „Textil” jeligére Rudolf Mossehoz Str. Alexandru 2. kérünk. 1534

EGY jó házból való tanulófiu és egy kifutófiu azonnalra felvétetik. Nicolaus Moskovits Oradea Piaja Mihai Viteazul 12. 364

GONDNOKI, felügyelői, vagy más hasonló állást keresek október 1-re. Cím a kiadóban. 365

GARANCIÁKÉPES helyi képviselőt és vidékre jutalékos utazót felveszek. Helicon, Rimanóczy-u. 4. 372

MANICÚRÖSNŐ felvétetik Schwartz, General Mosoiu (Mezey Mihály)-u. 2. 370

7-ik GIMNÁZISTA, középiskolai tanulót egész iskolaévre korrepetál Str. Vlahuța (Szt. János)-u. 58. 368

INTELLIGENS német kisaszonny keresek. Vadasné, Dimitrie Cantemir (Beóthy Ödön)-utca 34. 361

KERESÜNK jó megjelenésű pénzbeszedő, elárusító ügynököt, azonnali felvételre. Ajánlatokat „Biztos megélhetés” jeligére a kiadóba kérünk. 378

KENYÉRELÁRUSÍTÓ, aki ismételőknél jól be van vezetve és óvadékkal rendelkezik, Jakori Testvérek-nél felvétetik. 377

Fodrászsegéd, precíz női hajvágó, állást keres. Cím a kiadóba kér. 641-2

33 kötetből áll

Móricz Zsigmond, a ragyogó tollu nagy író színmagyar írásainak gyűjteménye. Olvassa el, igazi élvezet. A Hegedüs Hirlapiroda kölcsönkönyvtárában, alábbi számok alatt:

Jó szerencsét	1990
Fortunátus	1662
Tündérbert	1715
Légy jó mindhalálig	1910
A tűznek nem szabad kialudni	2469
Búzakalász	2600
Kárpáti vihar	3340
Kivilágos kivirradtig	3080
Nem élhetek muzsikaszó nélkül	3083
Szegény emberek	3084
Harmatos rózsza	2468
Egy akol, egy pásztor	1309
Fáklya	1056
Galamb papné	1701
Csitt-csatt	3585
Baleset	3614
Giotto és Rafael	3580
Kamaszok	3573 74
Hét krajcár	660
Isten háta mögött	714
Karak szultán	848
Kerek Ferkó	232
Mese a zöld fűvön	1040
Pillangó	2852
Sárarany	806
Sári bíró	560
Szerelem. 1 felvonásosak	828
Avaszi szél	1654
Uri muri	3867
Vadkan	2601
Vérben, vasban	1339
Vámör	3579

Lakás

KERESEK szépen butorozott, külön bejáratu szobát, esetleg ellátással, az állomás közelében. Címeket „Különbejáratu” jeligére a Hegedüs Hirlapirodába. 367

KÉT egyszobás lakás azonnal kiadó. Cheul Venetia (Velencepart) 81/c Kővárnál.

KERESEK okvetlen elsejére földszintes 3-4 szobás lakást mellékhelyiségekkel, lehetőleg a Nagypiac téren. Címeket „Földszintes” jeligére a Hegedüs Hirlapirodába. 379

KERESEK 3 4 szobás modern lakást központban egészséges helyen november elsejére, esetleg előbb. Kérek címet, vagy ajánlatot „Régi váradai” címre a kiadóba, (Hegedüs Hirlapiroda.) 158

Különfélék

JAZZBAND felszerelés olcsón kapható. Haar hangszerkészítőnél, Str. Vahuja Szent János-u.) 21. 375

Pénzkölcsönt nyujt kézi fedezetre egyezer leitől kezdődőleg, Háztulajdonosok Bankja, Delavrancea (Ritoók Zsigmond)-ucca 2. 641-2

Apollo és Atlantikban Vénleányok ma utoljára

* A szeptemberi „Tündérujjak” gazdag tartalma a következő: Gobelin táskák, ábrák és pontos leírással; keresztöltéses terítő, zongoraterítő, kettős ágyra illő terítő, posztó párnák, szmirna-szőnyeg, pulloverek, szetterek, sapkák, kötések és horgolt, pontos leírással, divatos hálószoba berendezés, függöny, ágycserző és párna mintákkal; szalmolypárna, filét vitrázs, filé terítő. Ára 45 lei. Kapható Hegedüs Hirlapirodában.

Minden növekedés megéshetik.

A legnagyobb sikerű vigjáték a Heyman-szinkörben!

Használjon kizárólag csak

SPHINX legfinomabb táblaolajat

Kapható 1-5 és 10 kg-os bobozokban minden fűszer, cseméjeüzletben és bodegában

Fischer Emil ORADEA

Parcul Stefan Cel Mare 11. (volt Tisza Kálmán)-tér Telefon: 962

Ingyen apróhirdetés az Estilapban

A Nagyváradai Estilap meg akarja hálálni olvasóinak ezt a szeretetet, amit a lap iránt tanúsítanak. Mindenki, aki a lapot állandóan olvassa, ingyen veheti igénybe a lap avróhirdetési rovatát.

Aki a Nagyváradai Estilap tizenöt lapfejét behozza a kiadóhivatalba (Hegedüs Hirlapiroda), annak ingyen közlünk egy tiszta avróhirdetést.

Vegye meg, tegye el a Nagyváradai Estilapot és hirdetés formájában visszakapja azt az összeget, amit a lapért fizetett.

Fest Tisztít
2 nap alatt
Kalinovcsán
a Sas alatt
Mos Vasal

Egészséges, csinos alak jó testtartás, szép idomok érhetők el a Kováts Sándornénál (Nilgesztelep) rendelt háskötő, melltartók által

Olcsón, szépen, gyorsan fest, tisztít, mos, vasal

Szabó László
Kelmefestő
Take Ionescu (Körös)-utca 1.
Bazárépület Bul. Reg. Ferdinand 2.

Sonnenfeld Adolf-nyomda